

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

..... APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:
Pe un an 160 Lei		Pentru publicațiuni oficioase, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei.
Pe jumătate de an 80 „		
Pe un pătrar de an 40 „		
Un număr 3 Lei.		
Pentru străinătate pe un an 260 Lei.		

La trecutul diecezei Caransebeșului.

De: **Dr. Ștefan Pop**

(Continuare)

Tot acum pe la 1656, se înființă în Făgăraș o școală română, pentru formarea preoților și învățătorilor români calvini. Această școală era organizată după tipul celei din Caransebeș dela 1582, dar cevaș era mai îmbogățită.

Des amintitul Daniil mai occure și sub numele de „Daniil proin (ex emeritat) Ardeleanul”; apoi Daniil „ce au fost Mitropolit la Beligrad”, și „părintelui arhiepiscop Daniil”. Trebuie, că a ajuns „bătrânețe unse”, căci se amintește în Ianuarie 1685, la hirotonirea mitropolitului din Ardeal, Varlaam II. Tot în acest an la 30 Iunie, e în Focșan și cumpără pământ.

Vlădica Daniil al Făgărașului, mai apoi al Strehaiei, este acela, care la 1652 traduce, ori că numai compilează greoi Pravila Mare de Târgoviște a lui Matei Basarab. El trebuie, că era mare cărturar, căci Apaffy I în diploma de denumire îi zice erudit. Tot *erudit și destonic* îl recunosc doi egumeni în un răspuns dat la 10 Noemvrie 1651, lui Apaffy.

Se presupune, că tot Daniil ar mai fi românizat din grecește și biografia lui Nifon, fost patriarh la Constantinopol și apoi mitropolit al Munteniei; la care a adaus mai multe informațiuni istorice din țară²⁹⁾. Apoi ar fi scris și o cronică pe timpul când păstora la Strehaia: „Istoria Țării Românești dintru început”, și în sfârșit, că era partea sa și la traducerea Bibliei lui Șerban din 1588; încât adevărat ar fi corectat

29) Traducerea în românește ce o avem dată în tipar la București 1888, de prof. Constantin Erbiceanu, ar fi a ieromonahului Bistriței Ioan, scrisă, ori poate tradusă de el în 1682, după Gavrilă Protul Stetogoreful.

și adăugat unele la traducerea după lecțiunea lui Nicolae Milescu (Cârnu) spatariul.

Dealmintrilea e și tare explicabil, că ex-episcopul Daniel să fi fost om cu carte! A fost învățăcelul profesorilor mari din București și Iași: Pantelimon (Paisie) Ligaridi și Ignatie Petriți; bărbați trecuți prin universitățile din: Padua, Roma și Veneția și la olaltă cu stolnicul Constantin Cantacuzino, și cu mai sus laudatul Nicolae Milescu, erau cei mai reputați învățați ai țarilor românești în a II jumătate a veacului al 17-lea; binecunoscuți „*Orbi et Urbi*”; ba în aceasta din urmă chiar iubiți și apreciați ca catolicofroni în discuțiunile teologice ce se ventilau în acel timp.

Despre Constantin Cantacuzino, unchi și povățuitor a lui Brancoveanu, se credea, că are gând serios să îmbrățișeze unirea cu catolicii³⁰⁾.

Nu mai puțin îi menaja și Milesc. Hughe-noții I. Claude (†1687) și Iurieu, (†1713) pastori în Chaventon, sudul Franciei, purtau aprinsă polemică cu catolicii șismatici ai Franciei, cu Iansenistii; mai ales cu doctorii dela mănăstirea Port Royal: Antoine Arnauld (†1694) și Pierre Nicole († 1695).

Calvinii adevărat credeau, că își pot justifica credința lor cu învățătura ortodoxilor orientali, cari încă nu ar admite reala prezență și transubstanțiatăunea euharistică?! Ambasadorul Franciei la Stockholm era Arnold de Pomponne, nepot lui Antoine dela Port Royal. Pomponne se rugă de Milescu, — care petrecea pe acest timp la curtea regelui Svediei, spre a exopera reactivarea lui Gheorghe Ștefan pe tronul

30) Rev. „Arhiva societății științifice și literare”, din Iași, V. (1894), pag. 543. Iorga, în „Revista Istorică”, București 1927, pag. 87. *Idem.* Ist. Bis. Românești. Vălenii de munte, 1909, vol. II, pag. 56, nota 6. *Idem.* Ist. Liter. Românești. București 1901, vol. I, pag. 162 cu nota 5. Dr. Gh. Pascu, Ist. Literaturii Române, din sec. XVII. Iași 1922 pag. 162. Const. Cantacuzino a studiat la Roma, Padua și Veneția. Pare că a luat și doctoratul.

Moldovei — ca să expună fidel și documentat doctrina ortodoxilor, respectiv de aceste două controverse.

Opera lui Milescu întrecu toate așteptările! Ea poartă titlul: „*Enchiridion*, (Manual) sive *Stella orientalis occidentali splendens*, id est *Sensus ecclesiae orientalis*, scilicet *graeae*, de transubstantione corporis Domini aliisque controversiis” a Nicolao Spadario Moldovalacone, (sic) barone ac olim generali Walachiae, conscriptum Holmiae anno 1667 mense febr...“ *Enchiridion*, sau Steaua orientală **strălucitoare** celei occidentale, va se zică înțalesul bisericii orientale, adică grecești, despre transubstantiațiunea trupului Domnului și despre alte controverse, scris de Nicolae Spatariul, boier Moldo-valah, și cândva general al Valahiei. Holm, anul 1677 luna Februarie.

Su ghiunitul nostru compatriot și mirean s'a degajat de onorifica încredințare, întrecând toate așteptările. De data asta întrecut pe sine!

Istoricul nostru Xenopol scrie, că cunoștința lui Milescu cu Pomponne îi: „procură învățatului Român prilejul de aș face un nume și între învățații Europei apusene“.

Pomponne grăbește a transmite elucubrațiunea din vorbă și în comitivă scrie unele ca acestea: „că a fost surprins de a găsi un om așa de vecin de Tartaria, atât de învățat în limbi și cu o cunoștință atât de generală despre toate lucrurile.

El vorbește bine latinește, dar el pretinde că studiul său principal fiind grecească, ar fi mult mai învățat în ea. El cunoaște destul de bine istoria și mai ales cea a bisericii, și fiindcă el a studiat foarte mult întrebările, cari sunt între religia noastră și cea grecească și chiar între cea luterană și calvinistă, l-am crezut dintre cei mai în stare a cunoaște părerea Grecilor.

Am fost prea mulțămînt a vă putea trimite răspunsul lui, la care lucrează și pe care sper să-l am înainte de a închide pachetul! El este în deobște unit cu noi, asupra tuturor punctelor și nu se deosebește decât asupra pucerderii Duhului Sfânt. De aceea și vine el în toate sărbătorile la liturghie la mine, și afară de *Creez*, unde uită pe **Filióque**, *nu este mai bun catolic ca el*.

Milescu într'adevăr îmână în scurtă vreme lucrarea din chestiune ambasadorului și prietenului său Arnauld de Pomponne, lucrare compusă grecește și latinește. Aceasta fără zăbavă ajunsese în mânele învățaților lanzeniști; cari veseli și mândri de cuprînsul și forma ei, cugerară a fi datori să o retipărească în cărțile

lor de diatribe înflăcărâte și violente, spre a amuși și rușina tabera adversară³¹⁾.

Cu Milescu s'au ocupat și în trecut și în zecele noastre mulți scriitori mari de ai noștri, dar nici de somitățile străine nu a fost uitat și neglijat!

(Urmează)

Din trecutul nostru.

de: Dr. Dimitrie Cioloca.

Încep în Nrul prezent al „Foi Diecezane“ să tipăresc o serie de documente din trecutul nostru istoric și cultural, dar mai ales bisericesc, — dat fiind numărul preponderent al documentelor, din colecția mea, referitoare la trecutul bisericii noastre, în special din Bănat.

Trecutul totdeauna a vrăjit. Este propriu firii omenești să caute, să scruteze după tot ceea ce-i este acoperit, după tot ce-i este ascuns. Și abia cred să se simtă cineva mai fericit decât în momentul când, fie din întâmplare, fie după o muncă ostenitoare, și-a aflat comoara visată, ori căutată.

Un lung șir de comori este și trecutul nostru, cu toate bucuriile lui, cu toate actele lui de eroizm înălțător, și chiar cu toate întâmplările triste și prigoanele venite cu atâta otravă din partea impilatorilor de secolii asupra noastră.

*

Ca student la universitatea din Cernăuți am avut fericirea de a fi invitat de către marele dascăl al neamului nostru, dl N. Iorga, astăzi prim-ministru al țării, să-l însoțesc pe la mănăstirile clasice ale Bucovinei, precum și la alte monumente istorice bisericești și profane, din cea țărișoară. Am urmat cu cea mai mare bucurie. Această călătorie de studiu a marelui nostru savant mi-a fost de cel mai mare folos. Căci pe lângă lucruri noi, stabilite atunci istoricește, am învățat să mă îndeletnicesc, la sfatul D-Sale, și cu colecționarea a tot ce grăește de râvna, de știința și de istețimea înaintașilor noștri întru ridicarea neamului nostru.

De atunci și până astăzi — sunt aproape 30 de ani, — am adunat tot ceea ce mi-a fost dat să pot adună. Și le-am adunat pentru a le împărtăși tuturor în scopul de o servi științei. Vorba lui Pann: „Din lume adunate, și iarăș lumii date“.

*

31) *Xenopol* A. D. Istor. Românilor, (ediția III) Buc. 1929 vol. VIII pag. 214-6 Ion *Mihalcescu* Compendiu de teologie simbolică. Bucur. 1802 pag. 73-4 Eusev. *Popovici* Istor. Bis. Universală. Buc. 1928 vol. IV. pag. 107, 304, 375, 399. Dr. Gheorghe *Pascu* Ist. Lit. Române din secolul XVII Iași 1922 pag. 878 și 91 rev. „Candela“ Cernăuți 1929 pag. 219-225 (Dr. *Stăniloae*).

Inceputul îl fac cu o cuvântare a meritosului protopresbiter Ioan Tomiciu al Caransebeşului, ținută „la sfințirea bisericii cei din Oradea-Mare, în a doua zi după Rusalii 1832“. Observ, că prezenta cuvântare se cuprinde în mănunchiul de predici ale numitului protopresbiter. O redăm cu toate particularitățile ei de limbă. Iată-o:

Cuvântul

La sfințirea bisericii cei din Oradea-Mare ținut a doua zi după Rusalii 1832.

Cu bunătățile ceale înalte și mari a milii lui Dumnezeu încunjurat fiind omul, din însăș fire spre mulțumire să rădică; mulțumirea aceasta făcătorului său de bine a o arăta nevoindusă omu, Kiline chipuri spre aceia sau ales, așa, S. P. strămoșul nostru Adam cu gândul său în umilință să înălța cătră ziditorul său; așa nevinovatul Avel spre oltariul mulțămirii aducea spre jărtvă fruntea rodurilor sale, așa scutitorul neamului omenesc înțeleptul Noe aducânduș aminte de mila cea mare, care i sau făcut în zilele răsvrătirii, pătrunzându-se cu simțirea mulțămirii au depus înaintea feții atotputernicului Dumnezău arderele sale, și au sfințit lui locul acela, grăind cătră pruncii săi; locul acesta sfânt estă, și Casa Domnului se va numi.

Înălțate acestea pilde având; înaintea ochilor O iubiților ascultători, fraților și preatenilor; doară nu nisă cuvine și nouă mai ales în ceasul acesta, când adecă după mare mila celui ce neau zidit, și neau mântuit pre noi, prin dreapta cea sfântă alesului și vrednicului Arhipăstor al nostru sau sfințit lăcașul acesta, anuminduse Casă de rugăciune și biserică lui Dumnezeu, a urma strămoșilor noștri? Doară nu nise cuvine mai ales în ceasul acesta ane aduce aminte de toate bunătățile și dăriuri, de care părtași am fost în toate zilele vieții noastre; și a mulțămii pentru acestea dătătorului celui milostiv dela carele toate isvorăsc. Sfințindusă astăzi o zi de trei ori fericită biserica aceasta prin mâna celui carele în treapta preoții cei cinstite multă vreme aducea jărtvă nă-sângeroasă spre mângăerea tuturor lui Dumnezeu ce lui ce pre tutindenea estă; îngăduișimă, O iubiților ascultători, și prietani ai mei a vă împărtăși simțirile și gândirile meale, și cinstiți cuvintelor meale ascultarea voastră, cinstiți zic pre aceia, fiind că vorbile meale nuvor avea alt descop, fără numai propunerea învățaturii cei Dumnezeesci, și mângăieria voastră.

Locul uude stăm lui Dumnezeu sfințit estă, aceasta zic eu nu pentru aceia, ca când alte locuri și alte părți a pământului nostru nesfințite ar fi, căci pretutindenea este Dumnezeu, și în tot locul, pentru omu! cel drept, cinstit, și bun, sfânt este: pretutindenea gășășce dânsul urmele cele bogate a milii lui Dumnezeu, din casul să îndatorează a lăuda, a mării,

și a mulțămii ziditorului său; și batăr că adevărul acesta nepricit estă; totuși ne învăță Dumnezeu de osăbita sfințenie a bisearici, când grăeșce cătră Moisi. Desbracăți încălțămintele picioarelor tale, căci locul pre carele stai, sfânt estă.

Cuvintelor acestora urmând și eu iubiților mei, înalț glăsul meu cătră voi, și zicându-vă, desbracăți încălțămintele poștei, desbracăți haina păcatului, și așa intrați în lăcașul cel sfânt alui Dumnezeu. Intrați în Casa Domnului grăește mântuitorul Christos prin evanghelistul Luca: voi cari sunteți ostăniți ca să vă odihniți și mângăiați. Zicerea aceasta de temeiul cuvântării mele apucând-o, îndemnând strig și eu, intrați în Casa Domnului voi tinerii, și tinere ca să vă mântuiți de marile certări cu carele încunjuțați sunteți.

Intrați în Casa Domnului voi cei ce vă îndoșiți, și învățați-vă că hotărârea voastră nu este îndoieala, ci încrederea cea neclătită, ca să gasiți liniște sufletelor voastre.

Intrați în casa Domnului voi cari cu răceală vă vă anumiți creșceni. Vai! amărăciune întrucât au crescut răceala voastră și mai pe urmă;

Intrați în casa Domnului voi păcătoși mai înainte de ce ați căzut.

Iată o iubiților mei, acuma vedeți strigarea cea de patru plasă a mântuitorului nostru cu care ne îndeamnă ba încă ne și sileășce a intra în lăcașul cel sfânt al lui Dumnezeu. Dorind deci mângăerea cea adevărată a găsi, îngăduișimă despre toate acestea întru osebit chip cu voi împreună a tăinui; Dumnezeule nevăzute și nepricepute, tu cel ce le-ai zidit din nimica, însuși dăruieștem putere de asămăna cuvântul meu, trimitemi pre mângăitorul duh ca să mă povățuiască spre tot adevărul.

Iară tu înalt o preasfințite Arhipăstorule al nostru, carele după evlavia și cunoscută vrednicia ta, dela însuși ziditorul bisericii mântuitorul Christos ai căpătat puterea legării și a deslegării; și ai moștenit darul cel înalt al blagosloveniei, blagoslovește-mă cu sfânta dreapta ta, ca așa însuflețit fiind de Duhul cel sfânt întru propunere curat și înțelegător să fiu.

Auzirăți strigarea cea dintăiu a mântuitorului Christos: intrați în Casa Domnului voi tinerii și tinerele ca să vă mântuiți de marile cercări cu carele santeț încunjuțați, aicea căutați și aicea găsiți scutirea cea dulce, prin carele vă veți mântui de toate primejdiile vostre.

(Va urma).

Irmosiere

scrise pe hârtie velină, curat, cetet,
se gășesc spre vânzare la

Librăria Diecezană

Prețul 150 Lei. — Se pot comanda prin ramburs.

Actualități.**„Tu însă, fii treaz în toate...**de: **Iacob Crețiu.**

...*pătimeste, fă lucrul de binevestitor, fii cu toată inima ta la slujba ta*“. (Ep. II către Timotei c. 4, v. 5.)

Sunt cuvintele sf. apostol Pavel. Cu ele a îndemnat pe Timotei, să-și îndeplinească cu conștiințiozitate îndatoririle, pe cari le avea în Efes, ca prim slujitor al Celui crucificat pentru omenire.

„*Propovăduiește cuvântul, — a mai spus sf. apostol Pavel — stăruiește cu timp și fără de timp, muștră, ceartă, îndeamnă, cu toată îndelunga răbdare și dă neconținut învățătură.*“

Căci va veni o vreme, când nu vor mai suferi învățătura sănătoasă, ci — dornici să-și gădile auzul — își vor grămădi învățatori după poftele lor“.

Ei bine, vremea de care vorbea ap. Pavel, a sosit. O trăim. Paharul amărăciunii acestei vremi, a fost deșertat. Cei, cari i-au simțit dela început și-i simt încă, mai mult, amarul, sunt tocmai aceia, cari și-au închinat viața lor apostolatului, sacrificiilor de tot felul.

Stând și reflectând pe marginea realității, a actualității, dacă ai puțin suflet — dar durere: azi sunt așa de puțini, cei cari să mai gândesc la sufletul lor, — nu poți, decât să compătimesti pe slujitorii altarului, cari, răzleți, aruncați prin îndepărtate cătune, fără reclamă, propovăduiesc doctrina Celui, care, între două tâlhari, pentru păcatele lumii, a fost răstignit, ca cel mai din urmă făcător de rele.

Lupta lor, căci adevărată luptă este misiunea, viața lor, — având în vedere spiritul dominant al vremii pe care o trăim și de care vorbea ap. Pavel — nu este ușoară. Crucea, simbolul creștinismului, simbolul învățăturii Mântuitorului lumii, dacă nu este din nou, de prea mulți înfierată, este privită de foarte mulți, cu un pronunțat indiferentism.

Și, cu toate că, de prea puțini, sunt băgați în seamă, slujitorii lui Christos luptă mereu; merg cu capul sus, înainte, oricari ar fi vicisitudinile, adversitățile vieții lor. Ei luptă, pentrucă trebuie să învingă. Ei nu pot cădea, decepționați, zdrobiți sufletește, în greaua lor luptă. Dacă și vor cădea, trebuie, cu ultimul efort chiar, să-și ridice din nou fruntea, din țărâna în care s'au prăbușit, sub povara crucii ce duc în spate. Trebuie, pentrucă ei n'au dreptul și nici scuză măcar, nu pot, să-și

încheie ca învinși bilanțul vieții, al chemării, al misiunii lor. Cel, pentru care luptă, a ieșit biruitor al răutății lumii. Tot biruitori trebuie să iese și ei. Dar, pentru Dumnezeu, de ce se uită, cu atâta ușurință, că în ultimă analiză, sunt și ei oameni?... De ce sunt tratați atât de vitreg?

Să nu să ia însă, drept tânguiri, aceste cuvinte. Nu, căci azi tânguiriile sunt de prisos, de un non sens. Suntem convinși de aceasta. Și, atunci, la ce am mai striga, cu vocea disperândă a celui ce zadarnic strigă prin pustie? La ce bun? De auzit și așa nu vom fi auziți. Nu, căci altcum nu s'ar putea explica — de ce tocmai ei, slujitorii altarului străbun, sunt lăsați pe ultimul plan al preocupărilor?

Slujitori ai altarului străbun! Priveghiați la posturile voastre de grea răspundere! Azi, mai mult ca oricând, aveți datoria să priveghiați, datorie de care nu în lumea aceasta veți răspunde.

Voi, sunteți mai vitreg tratați, dar tocmai pentru aceasta, azi, mai mult ca oricând, trebuie să luptați, pentru bine și adevăr.

Propovăduiți Cuvântul, puneți toată inima voastră în slujba voastră! Încă azi, trebuie să convingeți poporul, de soarta voastră. Poporul nostru, oricât de strămtorat este, mai crede încă, în o răsplată viitoare a faptelor de aci. O, de n'ar mai crede nici el! Poporul nostru, mai are încă o *credință!* Numai pe această credință, mai puteți conta azi. Puneți tot sufletul vostru, toată căldura inimei voastre, în lupta voastră, și sigur veți reuși să convingeți pe păstorii voștri, că meritați, că sunteți vrednici de o soartă mai bună, de o viață mai omenească. Ei nu sunt așa de răi, după cum se crede. Trebuie însă, ca să-i apropiați sufletește!

Pătrundeți în sufletul lor sănătos încă, câștigați dragostea lor, câștigați-i pentru voi, și atunci, nu va mai trebui să așteptați zadarnic, subvențiile nimănui.

Că o duceți din greu, că pătimiți, nu mai poate contesta nimeni. Ar fi revoltător, dacă s'ar mai găsi cineva, care să vă invidieze, oricât de inutili v'ar considera.

Vă consideră mulți de inutili, dar vai, să nu-și piardă poporul nostru sufletul, căci soarta utililor, ar fi pecetluită la stâlpul infamiei.

...Mag din alte vremi, fii pregătit pentru orice, și... **„treaz în toate, pătimeste, fă lucrul de binevestitor, fii cu toată inima ta la slujba ta!“**

Dă-ne, Doamne, preoți buni.

Pentru ce dar botezi, dacă nu ești tu Christosul, nici Ilie, nici proorocul? (Ioan 1, 21.)

a) Așa este, că botezul înseamnă renaștere, iar a renaște și a deștepta sufletele numai bărbați dumnezeiești pot, dar unul din aceștia ești tu? Tot așa întreabă conștiința poporului: de ce urci tu amvonul, de ce te apropii tu de altar? Ilie ești tu, prooroc ești tu? Pe amvon ar trebui să stea prooroc, iar la altar jertfa iubirii. Ce program pentru preoți! Nimeni nu-și poate face slujba singur, ci numai împreună cu Domnul. „Duhul Domnului preste mine“. Cel ce este chemat să ardă, ca să aprindă pe alții, trebuie să se adâncească întru Dumnezeu și să se umple de duhul lui Ilie! Isvor de viață, de foc, de iubire. O, Doamne, dă-ne preoți, dă-ne Ilie, dă-ne prooroci. Dă-mi foc, să pot să mă rog și eu cu înflăcărare de prooroc pentru preoți-prooroci. Ar trebui să ținem pentru aceasta posturi speciale*). Fraților, rugați-vă și postiți, să aveți prooroci, preoți plini de râvnă. Așa voi face și eu.

b) Sfântul Ioan Botezătorul nu se apară, nu zice, că botează, fiindcă Dumnezeu l-a trimis. El tace. Spune că e un vas slab, fragil, un glas care strigă, dar strigă mereu, strigă neîncetat. Caracteristica tăriei sufletești este, că face, slujește, lucrează, se validează, dar nu discută. Nu întreba cine sunt; vezi că fac binele. Iată umilința solidă: umilința cuvintelor alătura de fapte prețioase. O astfel de umilință doresc eu: a fi, a munci, a trăi viguros și a nu mă sinchisi, că X. Y. ce pune către ceiace fac, sau ce va lua din aceasta. În chipul acesta se înalță cel ce se smerește și înfruntă lesne critica și obiecțiunile.

c) „Răspuns-a lor Ioan grăind: eu botez cu apă; iar în mijlocul vostru stă, pre care voi nu-l știți“. (Ioan 1, 26.) Ioan boteza cu apă; încă nu putea să împărtășească botezul lui Christos. Mâna lui puternică lucra cu un mijloc slab, cu botezul apei și totuși a dat cap de operă, tocmai fiindcă avea suflet. Noi avem la îndemână Tainele lui Christos, aceste minunate organe ale vieții. Ce am putea face prin ele, de-am avea suflet pentru ele?! Cum am putea să botezăm cu Duh și cu foc; cum am putea să ungem eroi cu Mirul; cum am putea să legăm inimile cu sfânta Taină a

Nunții; cum am putea să dăm educație unei tinerețe neîmbătrânite prin Pâinea vieții! Fraților, sus inimile! Christos în mijlocul nostru și puterea lui isvorește și noi nu-l cunoaștem nici pe El, nici puterea lui.

Prohászka Ottokár, traducere de Pr. F. Codreanu.

Ce este un concordat cu Vaticanul?

de Isaia Suru.

După cum știm, — istoria ni-o spune — în decursul veacurilor, circumstanțe, de multe ori cu totul independente de voința papilor, au dus acolo, că în secolul al IX-lea superioritatea față de împărat, e clară. Împărații au ajuns să ceară coroana dela papi. Motivul pentru care se cerea coroana dela papi, trebuie căutat în credința și felul de a gândi a Evului Mediu. „Lumea se obicinuisse cu legitimitatea unui singur imperiu“ și această „singură legitimitate există fără vre-o legătură cu cele materiale, iar regalitatea fiind ceva sacru, era firesc ca nimic să nu decidă asupra ei fără o asemenea consultare (a papei)¹⁵⁾, apoi era credința, că unitatea politică nu poate exista fără unitate de credință, fără unitate spirituală.¹⁶⁾

O altă cauză de importanță covârșitoare în istoria papalității, a fost căderea imperiului roman de apus. Faptul că Biserica a adoptat un sistem de organizare analoagă imperiului¹⁷⁾ a înlesnit ca în locul fostului împărat să se instaleze papalitatea, și în locul Romei imperiale, Roma pontificală, încât exercitarea atributelor imperiale rămân pe seama papei. Tot ce era legat de Roma se resfrânge acum asupra papalității.

Să nu uităm nici faptul că în Evul Mediu întreaga viață intelectuală și morală era concentrată în Biserică, de unde rolul social și politic pe care l-a jucat ea.

Pe lângă acestea mai erau și alte cauze mărunte ce au contribuit la creșterea papalității ca pe timpul lui Hildebrand o monarhie absolută cu tendințe de universalism „o monarhie imperială încearcă a se organiza“¹⁸⁾ iar în epoca cruciadelor papa să ajungă nediscutatul stăpânitor,¹⁹⁾ deoarece, sub Inocențiu al III-lea papalitatea ajunge la culmea puterii politice — și-au împlinit visul — încât se zicea,²⁰⁾ că dacă ar

15) Confer. N. Iorga o. c. p. 54

16) E. Meli o. c. p. 55. Distribuția coroanei a fost un mijloc pe care voia papa să-l folosească în încercările de unire.

17) Idem pag. 26.

18) N. Iorga o. c. p. 137.

19) R. Cândea o. c. p. 27.

20) Citat de F. Laurent după D. Sireteanu o. c. p. 65.

*) În original: „Pentru aceasta ținem posturile...“ Catoicii au posturi speciale pentru preoți buni. Se numesc acestea Quatember = Quatre-Temps.

mai fi trăit încă 10 ani ar fi supus tot pământul scaunului pontifical.²¹⁾

Deodată cu ridicarea lor papii căutau să justifice această situație de fapt ca una și de drept și încă să-i transforme origina istorică în origină divină, și au isbit să „dovădească” prin falsificația isidoriană și altele „cât e de vechi dreptul lor de hegemonie venind dela Petru pe a cărui piatră Mântuitorul a clădit biserica lui”.²²⁾

Dar această înălțare a papalității, chiar dela început, nu s'a făcut fără rezistență din partea împăraților a căror subjugare o visau papii.

Primă rezistență puternică, s'a făcut în lupta pentru investitură începută sub Grigorie al VII-lea și Henrich al IV-lea (împăratul german) terminată sub Henric al V-lea și Calixt I, prin concordatul dela Worms (1122), „acesta este primul popas și pentru unii și pentru alții, un popas și o reculegere pentru o luptă nouă”.²³⁾ De aici și numirea de „pactum” ce e folosită pentru acest concordat (pactum Calixtinum)²⁴⁾, fiindcă a fost precedat de lupte. Deci, chiar din timpul când superioritatea lor față de împărat e formulată clar, precis, (Dictatus Papae), din timpul când papii încep să poarte pe cap coroană-tiară, ce mai târziu devine dublă și înfine triplă, rezistența împăraților e serioasă.

(Urmează)

Spiritul actual de indiferentism religios.

P. Toma.

(Continuare)

Căci, înzădar se încearcă a combate religia, considerând totul ca un lucru al întâmplării; creștinismul numai ca un frâu politic al statului, căci nu știu, câți dintr'ânșii vor avea curajul să pună mâna pe inimă și să nege fără nici o remușcare sufletească. În pieptul fiecăruia răsună o voce sfântă, pe care fiecare din noi o aude, fie el creștin, fie chiar de o altă religie. Conștiința chinue pe om. Câți nu aleargă în ora ultimă a-și mărturisii păcatele? Aceasta e vocea lui Dumnezeu, căreia trebuie să-i fim ascultători. E vorba numai să pătrundă în creier un „credo—”, de care să atârne viața. Revelația divină să o meditam, să o adâncim, să o studiem și atunci

cu siguranță nu vom mai fi stăpâniți de astfel de erori. Sf. Scriptură să ne fie singurul punct de sprijin, fiind mult mai sigur decât rațiunea, care-i supusă greșelii.

Toată civilizația cu care ne mândrim noi, ne vine direct dela Domnul nostru Iisus Christos, după cum a afirmat-o și Du Bois-Reymond, care deși nu s'a dat pe sine, ca dreptcredincios a spus: „Deși e un paradox, totuși trebuie să spunem, că știința modernă își datorează originea creștinismului”. Iar cât privește apariția ateștilor nu ne spăimântăm. De ce ne-am mira de ateștii cari apar în decursul veacurilor? Nu s'au ivit oare cugetători, cari s'au îndoit de realitatea lumii ce ne înconjoară și chiar de existența trupului nostru? Ne mai îndoiim oare că obiectele nu există în realitate? Te mai îndoești, că tu cetitorule nu exiști? Iacobi (†1815) a spus: „Sunt ateu cu capul și religios cu inima”. Căci, sufletul omenesc, cu toate facultățile lui, devine o anexă la existența lui Dumnezeu, pentru că el vrea iubirea oamenilor și după cum a spus sf. evanghelist Ioan „chiar dacă se face numai atât, ajunge”.

...Creștinismul a pătruns în toate domeniile: în artă, științele economiei politice, etc. și numai Christos poate fi desăvârșirea morală. El e o ființă care se descoperă în sanctuarul sufletului fiecăruia. În acest sens a scris și Giovanni Papini: „Omenirea caută pacea mai mult decât libertatea, însă această pace nu se află decât sub jugul lui Christos”. Pentru cei ce cunosc viața acestui om, își dau seama de însemnătatea acestor cuvinte. O altă religie, nu ne aduce nici un răspuns la enigmele, cari ne torturează, cari ne frământă sufletul (de unde venim, unde mergem etc.), decât numai creștinismul, care le rezolvă pe toate într'un tot armonios cu știința. Ca lucrurile să se îndrepte spre bine, trebuie să începem cu acea deviză — credo — și cu ea să putem pătrunde și studia toate tainele. Credința singură, e capabilă să ne poarte cu aripile ei de vultur, spre vârful înalte, spre marea și adevărata înțelepciune.

Să luptăm neconținut împotriva principiului rău din noi înșine, să-i anihilăm puterea, să-i zădărniciim acțiunea și să ne suim tot mai sus pe scara desăvârșirii morale și spirituale, care este un ideal dintre cele mai frumoase. Atunci nu vom mai fi printre acei urgisiți de soarte, cărora Fiul nu vrea să-i descopere pe Tatăl și Tatăl pe Fiul, după cum ne-a arătat citatul dela început din sf. evanghelist Matei.

(Sfârșit)

21) Se povestește despre el o anecdotă că odată ar fi încercat haina necusută a Mântuitorului păstrată în Lateran să vadă dacă nu cumva Christos a fost mai mic decât dânsul R. Cândea o. c. p. 29.

22) N. Iorga o. c. p. 5, 6.

23) R. Cândea o. c. p. 36.

24) cfr. Reiner Ianoș artic. în Hittudományi Folyóirat an 1898 pagina 657.

Psalmul zorilor.

I.

Prin nori,
Sirăbat ai zilei zori
Neguri ștergând.
Iar în țării
Și'n vecinicii,
Se sting făclii,
Pe rând, pe rând...

Pe-aripi ușor
Pornește-un sol
Trimis de vânt
Țos pe pământ.
Prin văi, prin șes
Prin codrul des
Să dea cuvânt.

În lungu-i drum
Trecește-acum
Și munți și lanuri
Și paseri mii
Grădini, câmpii
Și mări cu valuri.

Și toate'n zor
Încep în cor
Celui Prea Sfânt
Să-i dea prinos
Un imn pios
Și dulce cânt.

II.

M'am deșteptat
Și-adânc tresar
Plângând amar.
Privesc în sus
Măntreb răpus:
Credința mea
Cerească slea
Unde-ai apus...?!

De sunt secăt,
Simbol etern
Cum te-am uitat?

Supus spre voi
Păseri și foi
Măntorc curând,
De mă iubiți?
Voi fi mai blând
De mă primiți.

Al vostru cânt
Candid și sfânt
Cât voi mai fi
Să mă'nvățați.
Spre Tronul Lui
Și'n Ochiul Lui,
Să mă'nălțați
In zori de zi.

Pr. D. V. Anuțoiu.

Întrucât ar fi rămas vre-un calendar nevindut, acela să se restituie Bibliotecii și Tipografiei Diecezane, cel mult până la sfârșitul lunii Februarie a. c.

ȘTIRI

La Geneva s'a deschis cu deosebită solemnitate, conferința generală a dezarmării. La deschidere au fost prezenți delegații a 64 state din întreaga lume, dintre cari 55 state sunt membre ale Societății Națiunilor.

Având în vedere violentele lupte din orientul îndepărtat, ochii tuturor sunt îndreptați cu îngrijorare spre cei, cari la Geneva, se străduiesc să înlăture dezastrul unui viitor războiu, în care s'ar angaja afară de China și Japonia și alte state.

Interzicerea concursurilor de frumusețe în Italia. Cu toată criza materială, prin care trece omenirea, unică în felul ei, neîntâlnită în anele istoriei popoarelor, descreierații veacului acestuia, sfidând cel

mai elementar simț de înțelegere a vremii, — când milioane de șomeri mor de foame, — se ocupă cu organizarea concursurilor de frumusețe.

În Italia, printr'un decret semnat de d-l Mussolini, s'a interzis organizarea concursurilor de frumusețe feminină, în toată țara. Nici o italiancă nu va putea participa la concursul din Paris, unde se alege „Miss Europa“.

Decrete ca cel semnat de d-l Mussolini, dovedesc că mai există oameni, cari înțeleg greutatea vremii pe care o trăim.

Mari lupte în Orient. Conflictul chino-japonez e în plină desfășurare. După un violent bombardament, flota japoneză a debarcat în Nanking. La Shanghai, după lupte sângeroase, populația chineză, a căzut în mâinile japonezilor.

Catastrofal cutremur în America. Zilele trecute, un extrem de violent cutremur de pământ, a pustit orașul Santiago-Brazas din Statul Texas. A fost distrusă o treime din oraș. Numărul morților se ridică la 1500.

CONVOCARE. Membrii Societății române de cântări și muzică din Caransebeș, sunt invitați a participa la *adunarea generală*, care va avea loc **Duminică în 21 Februarie 1932, ora 4 p. m.** în sala societății (în curtea Academiei teologice). În caz când nu se va întruni numărul suficient, prevăzut de statute, adunarea generală se va ține în ziua de 28 Februarie 1932, fără considerare la numărul membrilor prezenți, putând aduce hotărâri valide. *Comitetul.*

CONVOCARE. Membrii societății de pescuit „Păstravul“ din Caransebeș, sunt invitați a lua parte la *adunarea generală ordinară*, pe ziua de **6 Martie 1932**, conform statutelor în sala primăriei, la ora 4 p. m. Caransebeș la 30 Ianuarie 1932. *Comitetul.*

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroh la parohia de clasa II-a din Mătnicul mare, protopresbiteratul Caransebeș, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela publicarea în „Foaia Diecezană“ cu

Emolumentele

1. Două sesiuni parohiale în estindere de 60 jughere pământ, după care alesul preot, va plăti dările publice.

2. Stola uzitată în împrejurime.

3. Intravilan cu casa parohială și dependentele la care preotul ales, va îndeplini pe spesele proprii reparațiunile mai mici.

4. Birul parohial constătător din 10 lt. de porumb de fiecare fum.

Doritorii de a ocupa acest post, vor înainta petițiunea adresată Consiliului parohial din Mătnicul mare, Prea Onor. Ofici Protopresbiteral din Caransebeș, având a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare

